

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

(назва навчальної дисципліни)

для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Рік навчання 2024-2025, семестр I, II

Форма навчання (*денна/вечірня, заочна*)

Галузь знань*

01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність*

014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Кафедра
та викладач

Кафедра філософії

Викладач/викладачі: Гончаренко Катерина Сергіївна

Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZOJCMToAAAAJ&hl=ru>

E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): k.s.honcharenko@udu.edu.ua

Лінк на курс в Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=4823>

I. Основна мета/цілі навчання

Ознайомлення майбутніх докторів філософії з фундаментальними та прикладними філософськими проблемами як теоретичної та практичної бази наукових досліджень, які існують в різних галузях сучасного наукового знання.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

*Навчальна дисципліна обов'язкова
Цикл загальнонаукової підготовки*

III. Обсяг навчальної дисципліни

Форма навчання	Денна/вечірня	Заочна
Кількість кредитів	4	4
Загальна кількість годин	120	120
Лекційні заняття	26	8
Семінарські/практичні заняття	24	6
Самостійна робота	70	106

IV. Короткий зміст

Модуль 1. Фундаментальні філософські проблеми. (Модуль передбачає поглиблене вивчення глобальних проблем філософії та

**навчальної
дисципліни**

всебічного розуміння питань буття, пізнання, людини та її місця у світі. Вивчення тем спрямоване на розширення світогляду, поглиблення знань філософських концепцій, розвиток критичного мислення завдяки співставленню різних теорій та виважування їх через контекст сьогодення, формування цілісного уявлення про взаємозв'язок різних систем, з'ясування природи людини, її місця в суспільстві, культурі тощо).

Тема 1. Ідентичність філософії як форми світогляду

Тема 2. Метафізика як розділ філософії

Тема 3. Альтернативи класичної діалектики. Нелінійне мислення

Тема 4. Загальні проблеми теорії пізнання та епістемології

Тема 5. Загальні проблеми праксеології

Модуль 2. Прикладні філософські проблеми. *(Модуль передбачає пошук відповідей на конкретні питання, які виникають у сучасному науковому світі, суспільстві, різних сферах діяльності людини та є невіддільними від повсякдення. На відміну від фундаментальної філософії, яка досліджує загальні/абстрактні питання буття, пізнання, цінностей, прикладна складова філософії спрямована на застосування філософських принципів для вирішення конкретних проблем. В ході освоєння модулю передбачено: аналіз різних дилем, які наразі виникають в різних сферах життя (медицина, політика, технології тощо), опанування методів раціонального обґрунтування рішень, зважаючи на аргументи та потенційні загрози/наслідки, аналіз соціальних, політичних та культурних явищ з філософської точки зору, ефективне обговорення складних етичних питань та обстоювання точок зору, застосування інструментів філософії до вирішення реальних проблем. Задля реалізації практичної складової в ході вивчення тематики задіяно аналіз реальних кейсів, філософські дискусії, розбір проєктних напрацювань тощо).*

Тема 1. Класична філософія природи (натурфілософія)

Тема 2. Філософія екології та біоетика

Тема 3. Класична та посткласична філософська антропология

Тема 4. Філософія культури.

Тема 5. Традиційні проблеми соціальної філософії

Тема 6. Філософія освіти

Тема 7. Філософія техніки та штучного інтелекту

Тема 8. Філософія історії та футурологія

Тема 9. Філософія науки

Тема 10. Філософська методологія

Модуль 3. Філософські студії у контексті освітньої програми. *Модуль містить питання щодо поглибленого вивчення спеціалізованих проблем філософії у контексті мети та завдань обраної освітньої програми*.*

Детальніша інформація про тематику дисципліни (види занять, теми практичних /семінарських занять, теми самостійної роботи, індивідуальні завдання та інше розміщено на курсі у Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=4823>

**V. Результати
навчання**

Згідно з матрицею відповідності програмних компетентностей та результатів навчання в освітній програмі*

Інтегральна компетентність. Здатність до розв'язання комплексних проблем професійної і дослідницько-інноваційної роботи, успішне вирішення складних завдань музично-педагогічної науки, теорії та практики їх творчого

застосування в умовах різнорівневої мистецької освіти, що передбачає проведення унікальних досліджень та створення на їх основі авторського творчого продукту, постійне самовдосконалення та застосування інтегрованих фахових умінь і практичних навичок у музично-педагогічній, художньо-творчій, науковій та інноваційній діяльності. *Загальні компетентності.* Здатність до вільного застосування української та іноземних мов у науковій роботі, науково-педагогічній та інноваційній діяльності, у практиці міжособистісного спілкування в соціокультурному просторі. Здатність до уявлення сучасної картини світу на основі цілісної системи теоретико-методологічних знань та сформованих особистих аксіологічних орієнтирів у сфері музичного мистецтва. Здатність до гнучкого та критичного мислення на основі ґрунтовних методологічних знань, набутого вміння критично мислити здійснюючи наукове та педагогічне спостереження, аналіз та інтерпретацію різних соціально-освітніх явищ, орієнтуватись у нових обставинах, знаходити їх взаємний зв'язок із різними сучасними професійними проявами, зберігаючи критичне ставлення до сталих наукових компетентностей. Здатність орієнтуватися у сукупності різних думок, концепцій, вірувань та цінностей, вести діалог і полілог, дискутувати про засади життєдіяльності людини, а також формувати і аргументувати власну світоглядну позицію при вирішенні складних суспільних проблем, використовуючи досвід видатних мислителів минулого та сучасності. Здатність здійснювати самоконтроль за формуванням власної світоглядної культури критично аналізувати результати своєї життєтворчості та узгоджуючи її з етносом науковця, ідеалами гуманізму й патріотизму. Здатність до ефективного застосування системного, аксіологічного, акмеологічного, гуманістичного, особистісного, праксеологічного, діяльнісного та творчого методологічних підходів до вироблення індивідуальних форм творчої активності, спрямованої на формування позитивної Я-концепції та на її реалізацію в музично-педагогічній діяльності.

Здатність до формулювання наукової проблеми та її розкриття через історико-методологічний екскурс та кризь призму сьогодення. *Фахові компетентності.* Здатність до методологічного опрацювання дослідницького інструментарію в галузі мистецької освіти, вироблення необхідних умінь та навичок самостійної наукової діяльності; усвідомлення спільних та відмінних особливостей в методиках за видами мистецтва. Здатність до формулювання методологічної бази власного наукового дослідження з нових позицій, усвідомлення його актуальності, мети, завдань і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної та світової духовної культури. *Програмні результати навчання.* Знання методологічних засад педагогіки мистецтва, найважливіших методологічних підходів до осмислення теоретичних ідей та наукового розвитку музичного мистецтва. Глибоке усвідомлення та критичне осмислення різних аспектів історичних і сучасних мистецьких явищ музичної галузі з позиції філософських, психолого-педагогічних, мистецтвознавчих, методичних знань. Знання історіографічних письмових джерел, музично-культурних артефактів під час підготовки наукоємних презентацій, публічних виступів, літературних робіт, творчих виконавських проєктів та інших продуктів наукового дослідження. Знання історичних типів світовідношення людини та соціокультурних передумов їх принципових трансформацій. Знання специфіки акмеологічних знань з позиції феноменології, закономірностей та механізмів становлення особистості на всіх етапах розвитку у поєднанні з основними тенденціями руху національної свідомості й

соціокультурного розвитку. Знання технологічних підходів до акмеологічної підготовки викладачів мистецьких дисциплін.

VI. Порядок і критерії оцінювання

Поточний контроль: 1. Опрацювання матеріалів до практичних занять та участь в них: доповідь на занятті, участь в обговоренні теми шляхом постановки проблемних питань та дискусія, доповнення міркувань. (Відповіді на шести заняттях, кожне з яких передбачає максимальну оцінку 5 балів, в загальному підсумку може становити 30 балів).

2. Написання реферату з дисципліни. Виконується з теми, яка визначається на перетині проблематики курсу та теми дисертаційного дослідження здобувача освіти. Оцінка за реферат становить допуск до складання іспиту. (Максимальна оцінка за виконання реферату може становити 30 балів).

Підсумковий контроль здійснюється у формі усного іспиту (відповіді на 4 питання одного з 35 екзаменаційних білетів, з них 3 питання – теоретичні, одне – характеристика першоджерела).

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. (Оцінку 5 балів здобувач може отримати у випадку системного розуміння теми, позицію обґрунтовує на основі різних джерел; висловлює інноваційну й оригінальну авторську позицію; оцінка 4 бали ставиться за комплексне розуміння теми, з наявними незначними огріхами в інтерпретації фактів, міркування обґрунтовує на основі освоєння декількох джерел, має авторську позицію та вміє логічно структурувати навчальний матеріал; оцінка 3 бали ставиться за базове розуміння теми, не оригінальну авторську позицію та її стисле розкриття під час представлення теми, алогічну структурування навчального матеріалу; 2-1 бали ставиться за поверхове розуміння теми, наявні значні фактичні помилки.

Під час виконання письмової роботи (реферат): повнота розкриття теми; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; дотримання вимог оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно висловлюється з теми будь-якого рівня складності, аргументовано висловлює свої думки.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; **0 – 34 балів** з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Загальні правила під час занять: взаємоповага; активна участь у дискусіях та обговореннях; вимкнення гаджетів (під час

онлайн-занять вимкнення звуку); *запис матеріалу*: можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій/схем/малюнків лише з дозволу викладача.

Дедлайни та умови для перескладання: *чіткі дедлайни*: всі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну (реферат); *обґрунтування пропусків*; *перескладання*: можливість перескладання зазвичай передбачається, але лише в усній формі (курс спрямований на високий розвиток комунікативних навичок, участь в дискусіях тощо).

Академічна доброчесність: *самостійна робота*: завдання мають виконуватися самостійно, в разі посилання на матеріали – цитування джерел; *плагіат є неприпустимим*.

Зворотній зв'язок: викладач регулярно надає зворотній зв'язок в разі коректного звернення усталеними нормами – засобами (корпоративна електронна адреса).

Індивідуальні консультації: при виникненні питань, здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією.

VIII. Основні інформаційні ресурси

Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни

Андрущенко В.П., Волинка Г.І. Мозгова Н.Г. та ін. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. За ред. Г.І. Волинка. 3-є вид. Київ: Каравела. 2021. 368 с.; Аристотель. Метафізика. Пер. з давньогрецьк. О. Панича. Київ: Темпора. 2022. 848 с.; Лакс М. Метафізика. Сучасний вступний курс. 2-е вид. Київ: Дух і Літера. 2021. 608 с.; Краковецький О. Chat GPT, DALLE, Midjourney: Як генеративний штучний інтелект змінює світ. Київ: Voock Chef. 2024. 190 с.; Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Пер. з англ. Т. Сахно. Київ: Наш Формат. 2020. 192 с.; Мак Тагарт Дж. Е. Природа існування. Т. 1. Пер. з англ. Ю. Олійник. Київ: Темпора. 2022. 536 с.; Мак Тагарт Дж. Е. Природа існування. Т. 2. Пер. з англ. Ю. Олійник. Київ: Темпора. 2022. 912 с.; Мендовз Д. Мистецтво мислити системно. Розв'язання проблем від особистого до глобального масштабу. Пер. з англ. Ю. Шекет. Харків: Віват. 2024. 304 с.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри філософії протокол № 4 від 06 листопада 2024 р.

**Цей формат робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) є загальноінформаційним для зручності публікування на сайті відділу аспірантури і докторантури ключової інформації з навчальної дисципліни циклу загальнонаукової підготовки для аспірантів, які навчаються на усіх освітніх програмах. Програмні результати навчання, назва освітньої програми, галузь знань та спеціальність, а також модуль, що містить тематику курсу відповідно до профілю кожної освітньої програми окремо, вказано у повному форматі робочої програми навчальної дисципліни (силабуса), яка опублікована на сторінці кожної освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на відповідних факультетах.*